

Korteweg 6a Heerhugowaard

12 December 2018

Korteweg 6a Heerhugowaard

N. Schuurman

2018

Projectleider	N. Schuurman
Afdeling	Onderzoek en Advies
Opdrachtgever	Fam. Jonkman/Buter
Projectnummer	M-OA-18-50500.070

© Natuurlijke Zaken

De zakelijke dienstverlening van Landschap Noord-Holland

Postbus 222

1850 AE Heiloo

088-0064400

www.natuurlijkezaken.nl

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
1 Inleiding	5
2 Gebiedsbeschrijving	6
3 Het poldererf	8
4 Erf Korteweg 6a	9
4.1 Situatie erf voor herinrichting	9
4.2 Nieuwe situatie	11

1 Inleiding

De familie Jonker/Buter woont aan de Korteweg 6a te Heerhugowaard. Dit betreft een voormalig agrarisch bedrijfserf met een bedrijfswoning en stallen van totaal 1 hectare. De familie heeft het voornemen de woning te verbouwen en uit te vergroten, en een nieuw bijgebouw achter de woning te bouwen. De bedrijfsgebouwen, waarbij asbest aanwezig is, zullen worden gesloopt. In 2017 hebben zij Natuurlijke Zaken van Landschap Noord-Holland gevraagd een erfontwerp te maken, waarbij rekening wordt gehouden met de toekomstige situatie. De familie is in 2017 begonnen met de uitvoering van een gedeelte van het plan. Tegelijkertijd zijn zij begonnen om de agrarische bestemming van het perceel te wijzigen in de bestemming wonen. De gemeente wil hier in principe aan meewerken, mits er sprake is van toename van de ruimtelijke kwaliteit.

Figuur 1 luchtfoto met erf Korteweg 6a in rood omlijnd (google maps)

1.1 Geldend beleid en/of ruimtelijke kaders

Provinciaal

- Structuurvisie NH 2040

Betreft Duurzaam ruimtegebruik, buiten bestaand bebouwd gebied. Bij ontwikkelingen de landschappelijke karakteristiek van landschap als uitgangspunt hanteren.

- Leidraad Landschap en Cultuurhistorie

Ambities bij ruimtelijke ontwikkelingen in West-Friesland:

bij te laten dragen aan het zichtbaar en herkenbaar houden van de landschappelijke karakteristiek, bij te laten dragen aan het versterken van (de beleving van) openheid en helder te positioneren ten opzichte van de ruimtelijke dragers.

Gemeentelijk

- Bestemmingsplan Buitengebied 2014, vastgesteld 17 juni 2015
- Structuurvisie Heerhugowaard 2020

*Aansluiten bij de voor de locatie specifieke landschappelijke patronen en bebouwingspatronen;
Behouden van karakteristieke openheid en doorzichten op het achterliggende landschap
Transformatie van storende bebouwing is wenselijk.*

- Ervenhandboek Landschap Noord-Holland

2 Gebiedsbeschrijving

Het erf Korteweg 6a is gelegen in de droogmakerij Heerhugowaard. De Heerhugowaard is in 1631 drooggemaakt.

Figuur 3 Kaart van A. Metius 1632 (Regionaal Archief Alkmaar)

De polder heeft een grotendeels rationele indeling. Het oude land rond Oterleek is in de polder opgenomen. Op de kaart is de Korteweg zichtbaar (figuur 3 rechtsboven). De kavelrichting in dit gedeelte van de polder staat haaks op die van de rest van de polder.

Ontwikkelingen in de polder zijn pas eind 19^e eeuw op gang gekomen na de uitvinding van kunstmest. Bebouwing vinden we vooral langs de hoofdontginningsassen.

Op de kaart van 1900 hieronder zien we dat langs de Korteweg enkele erven liggen. De percelen zijn groot. De erven beslaan de gehele breedte van de kavel en liggen op grote afstand van elkaar. De polder is hier heel open. De enige beplanting is beplanting op de erven. Op de kaart van 1950 zien we dezelfde situatie, alleen zijn er meer kavelsloten bijgekomen om het land te ontwateren. Uitbreiding van bebouwing vindt vooral plaats langs de Rustenburgerweg. Op de kaart van 1971 (links

midden) is het erf Korteweg 6a zichtbaar. Het erf is maar aan één kant begrensd met een kavelsloot. Een aantal ontwateringsloten is inmiddels weer gedempt.

Figuur 4 Topografische kaarten van 1900, 1950, 1971, 1984, 1994 en 1997 (www.topotijdreis.nl)

In 1984 wordt de bebouwing op het erf aan Korteweg 6a uitgebreid met de huidige schuren. De kavelsloot langs het erf is gedempt en in 1997 (kaart rechtsonder) vindt uitbreiding plaats over de oude kavelgrens.

De bebouwing langs de Korteweg is nog altijd kleinschalig. Tussen de erven blijft nog veel vrije ruimte. Schaalvergroting vinden we vooral langs de Rustenburgerweg waar ook kassen worden gebouwd. De verkavelingsstructuur is nog ongeveer gelijk aan die in 1900, zij het dat enkele sloten zijn gedempt of verplaatst.

3 Het poldererf

Hoewel er geen specifieke ervenstudie naar erven in Heerhugowaard heeft plaatsgevonden, heeft een globaal onderzoek naar erven op de historische kaart uitgewezen dat erven in Heerhugowaard grote overeenkomsten hebben met de erven in de Schermer. In de Schermer vinden we rijk ingerichte erven met een dubbele slootstructuur, het zgn “Schermer-erf.” Deze erven treffen we ook aan in Heerhugowaard langs ontginningsassen Middenweg en Jan Glijnisweg. (figuur 5) Daarnaast vinden we in Heerhugowaard, onder andere aan de Rustenburgerweg en de Korte weg eenvoudiger ingerichte erven, die vergelijkbare kenmerken hebben als de eenvoudigere ingerichte erven in de Schermer en andere oude droogmakerijen als b.v. de Wormer. (figuur 6) Er is sprake van een “poldererf”.

Figuur 5 Links: Schermererf met dubbele slootstructuur
Rechts: Erven met vergelijkbare structuur aan de Middenweg Heerhugowaard

Figuur 6 Links: Eenvoudig ingericht erf Schermer
Rechts: Eenvoudig ingericht erf Heerhugowaard Rustenburgerweg en Korteweg

3.1 Wat zijn de kenmerken van het poldererf?

Het polder erf kent zeven kernwaarden¹:

1. Rechthoekige ervorm, ligging vaak in de breedte langs de weg, aan de ringdijk ook in de lengte.
2. Begrenzing van het erf rondom door sloten.
3. Traditionele indeling van het erf: (stolp)woning staat voor op het erf en is vanaf de openbare weg de blikvanger (vrij zicht op de boerderij), bijgebouwen staan daarachter. Groene, streekeigen en representatieve inrichting van het voorerf. Op de eenvoudige erven staat de stolp dicht aan de weg.
4. Doorzicht recht over het erfpad naar het achterland.
5. Karakteristieke gebouwen op het erf. De stolp is eenvoudig uitgevoerd.
6. Erfranden met bomenrijen en hakhout of windsingels.
7. Streekeigen erfbeplanting met o.a. een hoogstamfruitboomgaard.

4 Erf Korteweg 6a

4.1 Situatie erf voor herinrichting

1. Erfvorm

Het erf was meerhoekig van vorm en liep door over de oude kavelgrens. Dit is niet karakteristiek voor een erf in Heerhugowaard. Verharding voor opslag en een silo stonden buiten het erf in het weiland. Deze elementen lagen kaal in het landschap en zijn zichtbaar vanaf de weg. Deze bebouwing is storend in het landschap en zorgt voor verrommeling.

Figuur 7 Opslag en verharding buiten het erf

¹ De kernwaarden van het Schermer erf staan beschreven in het handboek 'Ontwerp uw eigen erf, maak van uw erf het visitekaartje van Alkmaar', van de gemeente Alkmaar en Landschap Noord-Holland, 2016.

2. Begrenzing met sloten

Langs de oostelijke erfgrens liep een gedeeltelijk gedempte kavelsloot. Langs het voorerf loopt de wegsloot langs de Korteweg. Toegang tot het erf wordt gevormd door een dam met een duiker. Verder zijn er geen sloten om het erf.

3. Traditionele erfindeling

Op het erf staat een bescheiden plattelandswoning. Schuin achter de woning staan de bedrijfsgebouwen. Het voorerf voor de woning is groen. Wel stonden er niet inheemse coniferen op het voorerf. .

Voor de bedrijfsgebouwen ligt een groot vlak verharding, bestaande uit verschillende materialen (figuur 9) . Dit geeft een rommelig beeld. Vanaf het voorerf is er zicht op de woning. De beplanting langs de linkerkant van voorerf was dicht en vertoonde achterstallig onderhoud.

Figuur 8 Hoog uitgegroeide beplanting langs oprit en voorerfgrens en niet inheemse coniferen op het voorerf

4. Doorzicht over het erfpad

Er is geen doorzicht over het erf. Het erfpad loopt dood op de bedrijfsgebouwen.

5. Karakteristieke gebouwen op het erf.

Op het erf staat geen stolp maar een plattelandswoning. De schuren zijn van een standaardmodel, zijn voorzien van asbestdaken en zijn duidelijk in verval.

Figuur 9 Oude bedrijfsgebouwen en grote vlakken verharding van verschillende materialen zorgen voor verrommeling

6. Erfranden met bomenrijen en hakhout of windsingels.
Langs de voorerfgrens stond voor de woning geen beplanting. Langs een deel van de voorerfgrens stond een dichte elzensingel met achterstallig onderhoud. Langs de westelijke zijerfgrens stond een elzensingel met achterstallig onderhoud. Langs de oostelijke zijerfgrens stond een gedeeltelijke elzensingel.
7. De eigenaren zijn bezig met het aanleggen van inheemse sierbeplanting. Op het achtererf staat een bosje/struweelhaag met inheemse beplanting. Er is geen boomgaard aanwezig.

4.2 Nieuwe situatie

In de nieuwe situatie worden de kernwaarden van het erf teruggebracht en/of versterkt. Het erf krijgt een groenere uitstraling. Het erf wordt wel vergroot, maar de kleinschaligheid van de erven langs de Korteweg blijft gehandhaafd. Ook de doorzichten tussen de erven blijven behouden. Storende bebouwing verdwijnt en bebouwing blijft beperkt tot het erf en wordt omringd door

beplanting. De landschappelijke situatie wordt daarmee duidelijker. De vervallen bedrijfsgebouwen worden gesloopt. Veel verharding verdwijnt. Verrommeling verdwijnt en het erf wordt een samenhangend ensemble van bebouwing en beplanting. Dit betekent een aanzienlijke kwaliteitsverbetering.

Figuur 10 Nieuwe situatie erf Korteweg 6a geprojecteerd op luchtfoto

Erfinrichting Korteweg 6a Heerhugowaard

Postbus 222 1850 AE Heiloo 088 0064478

n.schuurman@natuurlijkezaken.nl

Schaal 1: 1000 A3-formaat

NATUURLIJKE ZAKEN

Figuur 11 Ontwerp erfinrichting Korteweg 6a

1. Erfvorm

Door de vergroting van het erf is het erf weer rechthoekig geworden. De verharding en de silo gaan verdwijnen.

2. Begrenzing met sloten

De sloten rond het erf zijn teruggebracht. Het erf wordt aan vier zijden begrensd met sloten. De sloten hebben een breedte op maaiveld van 4,5 m, een bodembreedte van 0,8 m, een diepte van 1,3 m en sluiten aan op de wegsloot.

Figuur 11 De sloten om het erf zijn teruggebracht

3. Traditionele erfindeling

Het grootste deel van de bedrijfsgebouwen worden gesloopt. Een oude wagenschuur achter de woning blijft deels behouden. Het gebouw wordt opgeknapt. Het asbest dak wordt verwijderd en de nog bruikbare delen van de structuur worden hergebruikt. Het bijgebouw staat op enige afstand van het hoofdgebouw, waardoor het één ensemble vormt, maar waarbij de woning wel de blikvanger blijft. Vanaf de weg is er zicht op de woning.

4. Doorzicht over het erfpad

Door de sloop van de bijgebouwen wordt het doorzicht over het erfpad hersteld. Het erfpad wordt begeleid door een bomenrij. De bestaande uitgegroeide elzenhaag is hiervoor uitgedund en achterstallig onderhoud heeft plaatsgevonden.

5. Karakteristieke bebouwing

De woning wordt vergroot. De uitstraling van de woning blijft echter die van een plattelandswoning.

Figuur 12 Referentiebeeld vergroten woning. Definitief ontwerp nader te bepalen

6. Erfranden met bomenrijen, hakhout of singels. De elzensingel aan de westzijde van het erf blijft behouden. Achterstallig onderhoud in de singel is weggewerkt. Langs de voorzijde van het erf zijn knotwilgen aangeplant, passend bij de schaal van de bebouwing. Aan de achterzijde en langs de oostelijke erfgrans wordt een bomenrij aangeplant.
7. Streekeigen beplanting
Op het erf wordt een hoogstamfruitboomgaard aangelegd, karakteristiek voor het poldererf. Aan voor- en zijkant van de woning zijn leibomen geplant. Op het voorerf is een kleine solitaire boom geplant, evenals enkele boerenstruiken. Daarnaast worden op het achtererf ook een paar solitaire bomen aangeplant, waaronder een walnoot. Ook een moestuin, behorende bij een karakteristiek erf, maakt deel uit van de erfinrichting. Op het erf is plek voor een paardenbak. Deze ligt achter op het erf en is vanaf de weg niet of nauwelijks zichtbaar. Borders die zijn en nog worden aangelegd bestaan uit inheemse boerenbeplanting en beplanting die aantrekkelijk is voor vlinders en bijen.

Figuur 13 Borders met inheemse en bijvriendelijke beplanting